

школярів; опрацювання інформаційних джерел за темою самостійно визначеної науково-дослідної роботи учнів; визначення методик хімічного експерименту, реального для виконання; кодування інформації (складання схем, таблиць, графіків); передбачення висновків [4].

Поєднання аудиторних занять із самостійною роботою студентів відповідає науковим поглядам на те, що знання не можуть бути переданими у готовому вигляді шляхом простого спостереження або показу, а можуть бути засвоєними лише в результаті певної самостійної діяльності, тобто під час самостійного виконання студентами певних завдань [3].

Таким чином, в основу проведення гуртка з методики організації науково-дослідної роботи школярів з хімії покладено діяльнісний підхід. Його реалізація спрямована на формування у майбутніх вчителів знань, умінь та навичок до організації та проведення з учнями зазначеного виду діяльності з предмету. Це відповідає одній із закономірностей процесу навчання студентів тій чи іншій діяльності – безпосереднє їх включення у цю діяльність [1].

Апробація програми гурткових занять з методики організації науково-дослідної роботи школярів з хімії здійснювалась у 2012-2013 навчальному році в Інституті природничо-географічної освіти та екології НПУ імені М.П. Драгоманова зі студентами IV курсу напрямку підготовки 6.040101 «Хімія».

За його результатами ставлення студентів до організації науково-дослідної роботи школярів з хімії зросло до 27%, їхні знання досягли 25%, а уміння – 20%.

Порівняння результатів констатувального та формувального етапів експерименту вказує на те, що за кожним із компонентів готовності відбувся приріст (мотиваційного на 2%, змістового – на 2%, а процесуального – на 1%).

Окрім того, досвід проведення гуртка з організації науково-дослідної роботи з хімії у школі вказує на те, що у студентів активізується мислительна діяльність. Ними здійснюється: аналіз різних інформаційних джерел, синтез виокремлених складових у заплановану науково-дослідну роботу, узагальнення результатів у вигляді проектів та висновків.

Все вище сказане дозволяє розглядати гурток з методики організації науково-дослідної роботи школярів з хімії як один із можливих шляхів підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності, у якому на основі загальнодидактичних та методичних закономірностей розкриваються специфічні задачі, принципи, зміст та методи навчання студентів проводити науково-дослідну роботу з предмету.

Література

1. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. К.: Вересень, 1996. – 128 с.
2. Мороз О.Г., Сластьонін В.О., Філіпенко Н.І. Підготовка майбутнього вчителя: зміст та організація. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 1997. – 166 с.
3. Самостійна робота студентів з методик навчання природничих дисциплін: теорія та практика: монографія / С.Г.Кобернік, І.В.Мороз, О.А. Цуруль та ін. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. – 315 с. С.82-87.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КОМПЕТЕНТІСНОЇ МОДЕЛІ ЗМІСТУ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

*В.Р. Ільченко
Київ, Україна*

Актуальність дослідження. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентісного і діяльнісного підходів, що реалізовані в освітніх галузях і відображені в результативних складових змісту базової і повної загальної середньої освіти.

Компетентісний підхід — спрямованість навчально-виховного процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані ключова, загальнопредметна і

предметна (галузева) компетентності.

Компетентність — набута у процесі навчання інтегрована здатність учня, що складається із знань, умінь, досвіду, цінностей і ставлення, що можуть цілісно реалізовуватися на практиці. Компетенція — суспільно визнаний рівень знань, умінь, навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини [3].

Серед стрижневих напрямів національних систем Європейського Союзу (ЄС) у сфері шкільної освіти проголошено формування в учнів ключових компетентностей. Перед національними системами освіти висувається завдання трансформації змісту шкільної освіти на компетентнісні засади, про перехід від традиційного предметного конструювання змісту до включення в нього ключових компетентностей, сформульованих у форматі результатів навчання.

Компетентнісній моделі змісту освіти передували інші його теорії:

— теорія комплексної побудови змісту освіти, яка ґрунтувалася на ідеях відомого американського філософа, психолога і педагога Дж. Дьюї про навколишнє життя як основне джерело змісту шкільної освіти (20-ті роки ХХ ст.);

– теорія змісту як педагогічно адаптованих основ наук (30-х роки ХХ ст.). Найбільшою цінністю згідно з нею проголошувалися загальні методи побудови знань, які притаманні точним наукам;

– з середини 50-х років ХХ ст. утверджувалася теорія змісту освіти як сукупності систематизованих знань, умінь і навичок;

– найбільш впливовою у вітчизняній педагогіці стала теорія змісту освіти як відображення соціального досвіду людства, розроблена І. Лернером, М. Скаткіним, В. Краєвським у 70-80-ті роки ХХ ст.; у цій теорії система змісту освіти розглядається як єдність чотирьох елементів: досвіду пізнавальної діяльності, досвіду репродуктивної діяльності; досвіду творчої діяльності; досвіду емоційно-ціннісного ставлення до дійсності;

– теорія особистісно-орієнтованого змісту освіти (90-ті рр.) (Є. Бондаревська, В. Сериков, В. Слободчиков, А. Хуторський);

– на сучасному етапі у вітчизняній освіті актуальна компетентнісна теорія змісту освіти, яка є відповіддю дидактів на потреби сьогодення; це можливість відходу від традиційної «предметності» у напрямі об'єднання навчальних предметів у цілісну систему.

Аналіз змісту освіти зарубіжних освітніх систем показує, що предметні (галузеві) компетентності, пов'язуються із здатністю застосування учнями базових закономірностей. Наводимо компетентності, означені стандартом обов'язкової освіти Іспанії [2].

Предметні галузі та / або предмети	Предметні компетентності, які мають бути сформовані в процесі вивчення предметів та / або предметних галузей
Природознавство	оперування базовими законами природи, суспільства, культури та довкілля
Суспільствознавство, географія та історія	оперування базовими законами природи, суспільства, культури та довкілля, усвідомлення культурної спадщини
Математика	оперування базовими законами природи, суспільства, культури та довкілля

В освітній моделі «Довкілля», яка є втіленням засад освіти сталого розвитку [1], всі елементи знань обґрунтовуються учнями (2-11 класів) на основі загальних закономірностей природи та довкілля.

При такому визначенні предметних/галузевих компетентностей досягається виокремлення ядра кожної предметної галузі і його засвоєння всіма учнями, тобто учням надається справедлива та ефективна освіта (терміни освітніх систем країн Європейського

Союзу) [2].

Висновок. Використовуючи досвід компетентнісної моделі освіти «Довкілля» та освітніх систем країн Європейського Союзу, педагоги мають можливість розробляти компетентнісну модель освіти освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство», «Математика».

Література

1. Ильченко В.Р, Гуз К.Ж. Модернизация содержания образования как национальная проблема // Педагогика, 2011, № 4.
2. Локшина О.І. Зміст шкільної освіти в країнах Європейського Союзу: теорія і практика (друга половина ХХ — початок ХХІ ст.): монографія / О.І. Локшина. — К.: Богданова А.М., 2009. — 404 с.
3. Державний стандарт базової і повної середньої освіти // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. — 2012. — №4-5. — лютий.

КАБІНЕТ ДОВКІЛЛЯ ЯК МАТЕРІАЛЬНА БАЗА ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧОНАУКОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 2-6 КЛАСІВ

*О.Г. Ільченко
м.Київ, Україна*

Актуальність дослідження. Компетентність учня найбільшою мірою виявляється під час створення власного освітнього продукту, роботи над проектом, дослідницької діяльності, що потребує відповідної матеріальної бази школи: спеціально обладнаного кабінету, коридорів та рекреацій, де діти можуть працювати індивідуально чи в невеличких групах, а також спеціально обладнаних ділянок довкілля, екологічної стежки. Серед переліку складових матеріальної бази школи найбільшу роль відіграє кабінет довкілля, оскільки він є місцем постійної навчальної діяльності школяра.

Аналіз науково-педагогічної літератури, присвяченої навчальному середовищу (В. Биков, О. Жук, А. Хуторський, В. Панов та ін.), показує, що обладнання кабінетів в аспекті використання їх як умови формування природничонаукової компетентності, не розглядалося.

Основний виклад матеріалу. Обладнання кабінету довкілля визначається специфічністю навчального предмету і відрізняється від інших кабінетів загальноосвітніх шкіл тим, що поряд з різноманітним обладнанням для уроків природничого циклу і технічними засобами навчання в ньому створюються умови для спостереження, дослідів, демонстрації живих об'єктів природи (рослин і тварин), роботи по виготовленню моделей, в тому числі і моделювання на комп'ютері. Базою для доповнення кабінету природним матеріалом, необхідним для заняття, можуть стати об'єкти природного і виробничого (сільськогосподарського) оточення: ліс, луки, водойма, поле, сад, город [1].

Кабінет «Довкілля» в загальноосвітній школі — це спеціально обладнане приміщення, що забезпечує наукову організацію праці учнів і викладачів, дає можливість реалізувати провідні ідеї та методи навчання, що проектуються методичною системою інтеграції змісту природничонаукової освіти учнів 2-6 класів.

У початковій школі інтегрований курс «Довкілля» включає природознавство, суспільствознавство, історію рідного краю, свого народу. В цьому курсі закладаються наукові знання, які в основній школі, розгалужуються на фізичні, астрономічні, хімічні, біологічні, географічні, історичні та ін. В кабінеті, обладнаному для вивчення курсу «Довкілля», має бути представлена матеріальна база для наукового засвоєння знань з основ цих наук, формування в учнів таких методів пізнання, як спостереження і дослідження. Тому кабінет курсу «Довкілля» суттєво відрізняється від інших кабінетів — фізики, хімії, біології, фізичної географії, історії. Цей кабінет є моделлю природного довкілля, в якому все є. Але в кабінеті учні можуть наочно сприйняти, як людина для полегшення вивчення складного світу довкілля умовно розділяє його на частини, що вивчаються окремими науками за допомогою властивих цим наукам методів і відповідних їм приладів.